

ΤΖΕΣΣΙΚΑ ΑΝΤΡΙΟΥΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΝΕΡΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ
ΠΑΤΑΚΗ

ΤΖΕΣΣΙΚΑ ΑΝΤΡΙΟΥΣ

Θαλασσινό νερό

μυθιστόρημα

*Μετάφραση από τα αγγλικά
Ουρανία Παπακωνσταντοπούλου*

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 545

Τζέσσικα Αντριους, *Θαλασσινό νερό*

Jessica Andrews: *Saltwater*

Μετάφραση: Ουρανία Παπακωνσταντοπούλου

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια - Διόρθωση: Μάριος Παρθένης-Γαρδίκης

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Μάστορης

Σχεδιασμός εξωφύλλου: k2design

Copyright© Jessica Andrews, 2019

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2017

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Sceptre, Λονδίνο 2019

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Απρίλιος 2022

ΚΕΤ Β708 ΚΕΠ 201/22

ISBN 978-960-16-9003-2

Πρόλογος

ΑΡΧΙΖΕΙ ΜΕ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΜΑΣ. Δέρμα πάνω στο δέρμα. Το σώμα μου ξεπροβάλλει μέσα από το δικό σου. Ασφαλείς μαζί, στο βιολετί σκοτάδι, κι όμως ήδη αρχίζουν ανάμεσα μας να ανοίγουν κενοί χώροι. Είμαι υγρή και γυαλιστερή σαν παντζάρι που πάλλεται στο χώμα. Πνίγομαι, αγωνίζομαι να πάρω ανάσα. Έχεις πληγές στην κοιλιά και οι θηλές σου είναι προσημένες και μαβιές. Σ' εμένα οφείλονται, όπως εγώ οφείλομαι σ' εσένα. Μας συνδέουν λιωμένα ποτάμια, σαν τη λάβα που κυλάει κάτω από την κρούστα της γης. Μετατόπιση. Πετρέλαιο παγιδευμένο κάτω από τη θάλασσα. Πολύτιμο υγρό που ρέει μέσα από ρωγμές. Αυτή η αγάπη είναι βαριά· αλμυρή και παχύρρευστη, μυρίζει φύκια και μαγιά. Ο ιδρώτας είναι θρεπτικός, το ίδιο κι εκείνη η αφιά κολπική μυρωδιά που αργότερα οι άντρες θα μου πουν ότι έχει γεύση υγρού μπαταρίας. Δεν υπάρχουν όμως άντρες, όχι ακόμα. Για τώρα, τα μυστικά μας είναι μόνο δικά μας. Με πιέζεις πάνω στο στήθος σου, είμαι εσύ και δεν είμαι εσύ, δε θα ανήκουμε για πάντα η μια στην άλλη, αλλά για τώρα είμαστε εγώ κι εσύ κι είναι ήσυχα εδώ. Ανεβοκατεβαίνω ταυτόχρονα με την ανάσα σου, πάνω σ' αυτό το κρεβάτι. Είμαστε ασφαλείς μαζί, στο ροζ.

Το πρώτο μου νεκρό σώμα ήταν του παππού μου. Η μητέρα μου κι εγώ καθίσαμε στο γραφείο κηδειών στην αγροπνία του στην Ιρλανδία για δύο μερόνυχτα, ενώ έρχονταν να πουν το τελευταίο αντίο άνθρωποι που δεν είχα ξαναδεί ποτέ. Πήγα στο βάθος της αίθουσας γιατί φοβήθηκα ότι αν καθόμουν πολύ κοντά για πολλή ώρα το μπλε των βλεφάρων του θα τρυπούσε το δέρμα μου.

Την τελευταία φορά που τον είδα ζωντανό, βρισκόταν στο νοσοκομείο. Τον αποχαιρέτησα με ένα φιλί κι άφησα το αποτύπωμα των χειλιών μου πάνω στο μάγουλό του. Το κατακόκκινο κραγιόν μου έκανε το δέρμα του να φαίνεται γκριζο. Προσπάθησα να το σκουπίσω με το μανίκι μου και τότε εκείνος είπε «Όχι, άφησέ το. Θα το κρατήσω μέχρι να ξανάρθεις». Χάιδεψα το παγωμένο χέρι που τρεμούλιαζε πάνω στα απαλά σεντόνια.

2

Πριν έρθω στην Ιρλανδία, ζούσα στο Λονδίνο. Με συνέπαιρναν τα πολύχρωμα φώτα που καταύγαζαν τον ποταμό τη νύχτα και οι ορδές των μοντέρνων κοριτσιών με τα χοντροτάκουνα πέδιλα, κορίτσια γεμάτα υποσχέσεις για ένα μέλλον με τετράγωνες πάνινες τσάντες και φυτά εσωτερικού χώρου. Πίστευα πως αυτή ήταν η ζωή που έπρεπε να επιθυμώ. Δούλευα σ' ένα μπαρ κάθε βράδυ ενώ προσπαθούσα να σκεφτώ με ποιους τρόπους θα την κατακτούσα.

3

Δεν ξαναπήγα στο νοσοκομείο.

Στην αγρυπνία του παππού, έψαχνα να βρω στο μάγουλό του το σημάδι του φιλιού μου.

Δεν το βρήκα.

4

Το Λονδίνο είναι χτισμένο πάνω στο χρήμα και στη φιλοδοξία κι εγώ δε διέθετα ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ένωθα λες και το κουβάρι των καλωδίων και των τηλεφωνικών γραμμών που διαπερνούσαν τα σπλάχνα της πόλης ήταν ένα γιγάντιο δίκτυο που αντί για ψάρια ήταν γεμάτο τρα-

πεζίτες και διαφημιστές που λαμπύριζαν μέσα σε μια θάλασσα από χαρτονομίσματα και ολογράμματα σακιδίων. Ήμουν κάτι μικρό και αδύναμο και ανεπιθύμητο. Γλιστρούσα μέσα από τις τρύπες του διχτυού προς το βαθύ υπογάστριο του ωκεανού. Παρατηρούσα όλους αυτούς τους ανθρώπους από την προνομιακή θέση μου πίσω από την μπάρα. Κατέγραφα το χρώμα των νυχιών τους και τη μυρωδιά της κολόνιας τους και πόσες φορές πήγαιναν στην τουαλέτα μέσα σ' ένα βράδυ. Εκείνοι δε με πρόσεχαν.

5

Δεν είμαι παρά μια ακόμη απιθανότητα. Άχρωμη. Ασχημάτιστη. Δεν μπορείς να φανταστείς κάτι τόσο αδυσώπητα μικρό, τόσο αδυσώπητα πεινασμένο όσο εγώ. Είναι ένας διαχωρισμός που δεν έχει συμβεί ακόμη. Αυτή είσαι εσύ πριν από μένα. Είσαι κόρη, όχι μητέρα. Όχι ακόμη. Κι όμως υπάρχουν άορατα πράγματα που μας σπρώχνουν τη μια κοντά στην άλλη, ακόμα κι εδώ. Εκείνα τα λιωμένα απογεύματα τα χέρια του πέφτουν σ' όλο σου το κορμί. Χύνονται προς εμένα.

6

Ο παππούς γεννήθηκε στη Γλασκώβη. Αυτός και τα αδέρφια του φάνταζαν μικρούλια και απαλά μπροστά στις εργατικές πολυκατοικίες. Ο πατέρας τους πήγε μια μέρα

στην παμπ και δεν ξαναγύρισε ποτέ. Λίγο μετά πέθανε η μητέρα τους, «από ραγισμένη καρδιά» ψιθύριζαν οι γείτονες, κουνώντας το κεφάλι και ρουφώντας την τραγωδία από μπιροπότρηρα γεμάτα δαχτυλιές. Τα παιδιά τα ξαπόστειλαν από δω κι από κει ξένοι και καλοπροαίρετοι συγγενείς. Κατέληξαν σε κάποιο ορφανοτροφείο, όπου οι ιερείς τα χούφτωναν και τα φιλούσαν σε τρομερά σημεία.

Είχαν μια θεία Κίττυ που ζούσε σ' ένα μικρό ψαρολίμανο στη δυτική ακτή της Ιρλανδίας. Τα πήρε κοντά της κι έμειναν μαζί της και κοιμούνταν στα άχυρα μαζί με τα ζώα της, με τη ζεστή κοπριά να κολλάει γλυκά στα ρούχα τους και να τζιβιάζει τα μαλλιά τους. Πήγαιναν στο σχολείο ξυπόλυτα στους χωματόδρομους και τα έβαζαν να δαμάζουν άγρια άλογα, όσο ήταν ακόμα τόσο ελαφριά ώστε να γαντζώνονται στη ράχη των αλόγων χωρίς να πέφτουν. Έτρεχαν ανάμεσα στα ψηλά χορτάρια και κολυμπούσαν στη φουρτουνιασμένη θάλασσα κι έμαθαν ν' ανάβουν φωτιές φτιάχνοντας λαδωμένες κουλούρες από εφημερίδες και ξεραίνοντας προσάναμμα στον ήλιο.

Η θεία Κίττυ μοίραζε με φειδώ το ζεστό νερό κι έβαζε όποιον έμπαινε στο σπίτι να ρίχνει αγία άμμο πάνω από τον αριστερό του ώμο, Για Να Διώχνει Τον Διάβολο. Ο άντρας της ήταν ταγματάρχης στον IRA και στη σοφίτα τους έκρυβαν μέλη του Σιν Φέιν. Την άνοιξη τριγύριζε στον κήπο μ' ένα ψαλίδι κι έκοβε όσα λουλούδια είχαν το θράσος να βγουν πορτοκαλί.

«Πάμε, παλιάλογο!» φώναζε στο σκουριασμένο της ποδήλατο όταν έβγαινε να κάνει τις δουλειές της. Ήταν αυτοδίδακτη κι έμαθε στον παππού μου να γράφει και να διαβάζει τους αστερισμούς στον αλμυρό νυχτερινό ουρανό.

Στα νιάτα του ο παππούς δούλευε κηπουρός, κλάδευε

ραβέντι, έφτιαχνε αχυροσκεπές και πότε πότε μερεμέτιζε τρύπια υδραυλικά. Όταν μεγάλωσε αρκετά πήγε με το καράβι στην Αγγλία μαζί με τους άλλους για να δουλέψουν εργάτες. Δούλεψε στην κατασκευή της Σήραγγας του Τάουν περνώντας μερόνυχτα στα έγκατα της γης, τοποθετώντας φώτα για να μπορούν οι άγνωστοι να βλέπουν στο σκοτάδι.

Κατέληξε στο Σάντερλαντ, μέσα στον πάταγο και στις κλαγγές των ναυπηγείων. Έμενε σε έναν ξενώνα που τον διηύθινε μια καλόκαρδη γυναίκα μαζί με την πανέξυπνη και πανέμορφη κόρη της. Έπιασε φιλίες με τον Τόνι από την Ιταλία, που έτρωγε κοκαΐνη για πρωινό και ονειρευόταν να ανοίξει δικό του καφέ, και μοιραζόταν ένα δωμάτιο με τον Χάρρυ από το Λόντοντερρυ, που έπαιζε τα κουτάλια κι είχε έναν τεράστιο Εσταυρωμένο τατουάζ στο στέρνο.

Του άρεσε ο Τζόννυ Κας, ο ιππόδρομος και το ουίσκι Jameson. Φορούσε πάντα κοστούμι κι είχε ένα πακέτο Fruit Polos στην εσωτερική τσέπη. Ένιωθε σαν στο σπίτι του κοντά στο νερό, με τη σκουριά και το μέταλλο.

7

Ζω στο Μπέρτονπορτ, ένα μικρό φαρολίμανο στην κοιμητεία του Ντονεγκάλ, στη βορειοδυτική ακτή της Ιρλανδίας. Για να φτάσεις μέχρι εδώ, πρέπει να περάσεις μέσα από τα όρη Μπλούστακ. Ο χρόνος αλλάζει όταν μπαίνεις μέσα τους. Είναι καφετιά και καθησυχαστικά, αλλά στις εναλλαγές του φωτός φαντάζουν γαλάζια, μοιάζει σαν να στάζουν βαθυγάλανο και λουλακί στις κοιλάδες.

Όταν ήμουν μικρή, περνούσαμε με τη μητέρα και τον αδελφό μου τους μουντούς Αυγούστους στο Ντονεγκάλ. Όταν αφήναμε επιτέλους πίσω μας τα βουνά νιώθαμε ασφαλείς, αποκομμένοι από τον θόρυβο της πόλης. Μόλις φτάναμε, η μητέρα μου έσβηνε το Nokia και το άφηνε στο ντουλαπάκι του συνοδηγού. Το ξανάναβε στο τέλος του καλοκαιριού, όταν βγαίναμε και πάλι στην εθνική οδό.

Στα εφηβικά μου χρόνια έτρεχα να ξεφύγω από τη σταθερότητα και τη στασιμότητα και τις αποχρώσεις του καφέ. Ήθελα πράγματα που έλαμπαν και άφριζαν. Τώρα που είμαι εδώ, κάτω από την καστανή τύρφη και τον ασημένιο ουρανό, το καφέ χρώμα μου μοιάζει ασφαλής τόπος. Μπορώ να κυλιστώ μέσα του και να καταπιώ χούφτες γεμάτες χρώμα.

8

Όταν πέθανε ο παππούς τηλεφώνησα στην παμπ.

«Λυπάμαι πολύ, Ντέμπορα, αλλά δεν μπορώ να έρθω σήμερα».

«Δεν μπορείς... τι;»

«Πρέπει να λείψω για λίγες μέρες».

«Μίλα πιο δυνατά. Δεν ακούω».

«Πρέπει να πάω στην Ιρλανδία για μια κηδεία. Δεν ξέρω πότε θα επιστρέψω».

«Μα, ποιος είναι;»

«Θα έρθω να σε δω όταν επιστρέψω».

Είδα μια ευκαιρία και την άρπαξα. Έστειλα μήνυμα

στον σπιτονοικοκύρη μου και του είπα να κρατήσει την εγγύηση. Έβαλα τα βιβλία μου σε κούτες και μοίρασα όλα μου τα ρούχα. Πήρα το τρένο για το σπίτι της μητέρας μου στα βόρεια, μετά μπήκαμε μαζί στο αεροπλάνο, νοικιάσαμε ένα αμάξι και να με τώρα εδώ.

9

Αργοσαλεύω. Το μέλλον ξετυλίγεται. Σχηματίζομαι αργά μέσα σου. Ούτε καν ιδέα ακόμα. Υπάρχουν τόσο πολλοί τρόποι με τους οποίους δε γνωρίζεις ακόμα τον εαυτό σου, σκούρο μπλε και βαρύ σαν βελούδο. Όλα τα σπασμένα αντικείμενα της ζωής μας απλώνονται εμπρός μας, θεσπέσια και άγνωστα.

10

Η μητέρα μου κι εγώ κληρονομήσαμε τη μικρή αγροικία του παππού δίπλα στη θάλασσα, αμέσως μετά τα όρη Μπλουστάκ. Το πέτρινο εξοχικό σπιτάκι είναι χωμένο σε μια κόγχη περικυκλωμένη από γιγάντιο ραβέντι και μοβ ορτανσίες. Έχει αγριοπατατιές και ψωριάρικα γατιά και πυκνές συστάδες τριφυλλιού στις γωνιές. Ο κήπος. Ο κήπος έχει παραφουντώσει, αλλά αν σκαρφαλώσω στη στέγη της κουζίνας βλέπω τη θάλασσα.

Φτάνοντας εκεί, αντικρίσαμε αποικίες μούχλας και κηλίδες υγρασίας, πολλαπλασιασμένες κατά το διάστημα της

απουσίας του παππού. Ήταν πιτσιλισμένες στους τοίχους και στα ταβάνια, σαν τους πασαλειμμένους πίνακες του Πόλλοκ. Σαράκια είχαν σκάψει τρύπες στα ξύλινα έπιπλα. Συρτάρια και ντουλάπια ήταν καλυμμένα με μια κρούστα σκουριάς και το φυγείο βρόμαγε ξινισμένο γάλα. Στα στρώματα έκοβαν βόλτες στρατιές ζωυφίων.

Τους μήνες πριν από τον θάνατο του παππού κάτι έσπασε ανάμεσα σ' εμένα και στη μητέρα μου. Η παρουσία της στη ζωή μου ήταν στέρεη και χρυσή, ώσπου ξαφνικά σταμάτησε να είναι. Την ένιωθα να απομακρύνεται από κοντά μου. Πονούσα μέσα στο σώμα μου, ένιωθα τα σπλάχνα μου σφιγμένα. Η αγάπη μού προκαλούσε σύγχυση· ο τρόπος που σε παγιδεύει και ταυτόχρονα σε ελευθερώνει. Ο τρόπος που φέρνει τους ανθρώπους απίστευτα κοντά και μετά τους σπρώχνει τον έναν μακριά από τον άλλο. Ο τρόπος που τα πρόσωπα που σε αγαπούσαν σε εγκαταλείπουν όταν τα χρειάζεσαι περισσότερο.

Μιλήσαμε για πρακτικά θέματα όταν μου τηλεφώνησε στο Λονδίνο· τότε θα γινόταν η κηδεία και πώς θα πήγαινα εκεί. Ακούγαμε ραδιόφωνο στη διαδρομή από το αεροδρόμιο, και στην αγρυπνία κουβεντιάσαμε με τους γείτονες και τους φίλους του παππού. Όταν πια τον θάψαμε και όλοι είχαν γυρίσει στα σπίτια τους, τότε μείναμε μόνες στο σιωπηλό σπίτι. Η απόσταση γυάλιζε ανάμεσά μας, κοφτερή και επικίνδυνη. Καθίσαμε στο πάτωμα πάνω σε εφημερίδες και κοιτάξαμε γύρω μας.

«Τι θα κάνουμε;» τη ρώτησα.

«Θα τα κάψουμε» είπε, φυσώντας την κούπα με το καυτό τσάι.

«Τι πράγμα;»

«Θα πρέπει να τα κάψουμε όλα».

«Να τα κάψουμε πού;»

Έμεινε συλλογισμένη για λίγο.

«Στον κήπο».

«Όλα;»

«Δε γίνεται αλλιώς».

Μου έδωσε ένα βιβλίο. Κατάλαβα ότι προσπαθούσε να μου πει κάτι, δεν ήξερα όμως αν εγώ ήθελα να το ακούσω. Κατάλαβα ότι μου ζητούσε να αφήσω πίσω πράγματα που δε μου ανήκαν, αλλά δεν ήξερα ποια πράγματα ήταν δικά μου. Δεν ήξερα πόσα κομμάτια της ιστορίας μου είχα διακρίνω να πάρω και πόσα κομμάτια από το παρελθόν μου επιτρεπόταν να αφήσω πίσω.

Ανάψαμε φωτιά στο υπαίθρο και την ταΐζαμε επί τρεις μέρες. Ρίξαμε στις φλόγες στρώματα, σκελετούς κρεβατιών, καρέκλες, κουβέρτες, χαλιά, τη συρταριέρα, πανιά, την ντουλάπα. Χαρτιά και χαρτάκια γραμμένα από το χέρι του, ροζ αποκόμματα στοιχημάτων, παλιές φωτογραφίες, κουτιά με χάπια, γυαλιά με χοντρούς σκελετούς, την παλιά μασέλα του. Ξαναδιάβασα πολυκαιρισμένα γράμματα που του είχα στείλει και βρήκα ξεχασμένες χριστουγεννιάτικες κάρτες σφηνωμένες πίσω από καλοριφέρ.

Ένα ρίγος μάς διαπέρασε όταν το πάπλωμα τυλίχτηκε στις φλόγες και πήραμε σφυριά για να κομματιάσουμε το τραπέζι της τραπεζαρίας. Αδειάσαμε στη φωτιά καλάθια γεμάτα κάλτσες και σώβρακα. Αυτό που απόλαυσα περισσότερο ήταν να βλέπω τον καναπέ. Το ύφασμα καιγόταν σε ακανόνιστα σχήματα, αφήνοντας τον ξύλινο σκελετό να απομείνει προς στιγμήν ολομόναχος, γυμνός και ντροπαλός.

Πλαστικός καπνός φώλιασε στα δέντρα.

«Επιτρέπεται να το κάνουμε αυτό;» ρώτησα τη μητέρα μου.

«Μάλλον όχι» απάντησε εκείνη. «Είναι ωραία αίσθηση όμως, δε συμφωνείς;» Μου ζούληξε το χέρι. Το πρόσωπό μας είχε αναφοκοκκινίσει από τις φλόγες.

Καθαρίσαμε το σπίτι ενώ η φωτιά ισοπέδωνε τον κήπο, αδειάσαμε τα ντουλάπια και τρίψαμε τους νεροχύτες. Τραγουδούσαμε Shangri-Las και Ronettes όση ώρα περνούσαμε χλωρίνη τους πάγκους της κουζίνας, ώσπου άστραφαν ολόλευκοι. Κάλυψα το στόμα μου με ένα μαντίλι για να μην εισπνέω τον μαύρο καπνό. Δεν ήθελα μικροσκοπικά κομμάτια των ρούχων και των επίπλων του παππού να κατακαθίσουν στο λαρύγγι μου.

«Ας ρίξουμε κι άλλη σαβούρα στη φωτιά, τι λες, Λους;» αστειεύτηκε, ταϊζοντας τις στάχτες με το μπαστούνι του παππού. Την κοίταξα. Το πρόσωπό της ήταν πιτσιλισμένο λάσπες. Ένιωσα την οξύτητα ανάμεσά μας να μαλακώνει λίγο, σαν κάποιος να είχε λειάνει τις αιχμηρές άκρες. Έβαλε τα γέλια.

«Τι με κοιτάζεις έτσι; Άψυχα αντικείμενα είναι!».

11

Τα συντρίμμια της ζωής του παππού προσγειώθηκαν πάνω στα ρούχα και στα μαλλιά μας. Κάλυψαν το δέρμα μας. Έμαθα ότι τα αιωρούμενα σωματίδια της στάχτης λέγονται «άγγελοι της φωτιάς». Μετά από πυρκαγιά σε σπίτι θεωρούνται πολύ επικίνδυνα γιατί μπορεί να αναζωπυρώσουν τις φλόγες. Είναι μικρά και εύθραυστα, αλλά ακόμη σιγοκαίνε.